

# جای خالی پرداخت‌های جبرانی و عدالت مالیاتی در برنامه هفتم توسعه

## ثروتمندان در حاشیه امن و بار بحران‌ها بر دوش فرودستان



خرداد ماه امسال لایحه برنامه هفتم توسعه تقدیم مجلس شد. بعد از رونمایی از متن این برنامه، انتقادات کارگران، بازنشستگان و دهک‌های کم‌درآمد به بندهای تعدیلی و ناعادلانه این لایحه بالا گرفت.

به زعم فعالان صنفی و برخی از در این لایحه، منافع جمعی فرودستان دیده نشده است. در این سند و به پیشنهاد دولت، سن بازنشستگی برای کارگران عادی و سخت و زبان آور افزایش یافته، حق بیمه پرداختی کارگران پرداختی به صندوق‌های بیشتر شده و نرخ مالیات بر ارزش افزوده مسیر صعود در پیش گرفته و همه اینها در حالی است که از وظایف دولت در قبال مزدبگیران کاسته شده و ثروتمندان و صاحبان سرمایه‌های افسانه‌ای همچنان می‌توانند به ثروت‌اندوزی و فرار مالیاتی ادامه دهند.

«مصطفی شریف» استاد اقتصاد و عضو هیات علمی دانشگاه علامه در گفت‌وگو با ایلنا با بیان اینکه «به نظر می‌رسد باز هم فرودستان از توسعه جامانده‌اند» تاکید می‌کند بر نامه هفتم با رویکرد حمایت از فرودستان و عادلانه شدن نظام توزیع درآمد در کشور تنظیم نشده است.

**انتقادات بسیاری به برنامه هفتم توسعه وارد شده و کارگران معتقدند این برنامه با رویکرد ضد کارگری تنظیم شده و بار بحران‌ها از جمله بحران ناترازی صندوق‌ها بر دوش مزدبگیران افتاده است. شما سند تقدیمی به مجلس را چطور ارزیابی می‌کنید و آیا منافع فرودستان و دهک‌های کم‌درآمد در متن آن رعایت شده است؟**

برنامه هفتم در نگاه کلی بار نامه‌های توسعه قبلی تفاوت‌های اساسی دارد. این برنامه دارای یک سری مشکلات ساختاری در حوزه توزیع درآمدی و توجه به وضعیت اقشار فرودست است و بیشتر انتقادات نیز به این حوزه‌ها وارد است و می‌شود گفت برنامه هفتم کمتر به نفع فرودستان است.

بر اساس اصول دولت باید یک‌سری ویژگی‌ها داشته باشند که یکی از این ویژگی‌ها، متعادل کردن توزیع درآمد بین اقشار مختلف جامعه است. وقتی فرودستان وضعیت اقتصادی مناسب ندارند و در بحران معیشتی به سر می‌برند باید طوری مالیات‌ها، یارانه‌ها و اعتبارات دولت را تنظیم و باز تنظیم کنند که وضع معیشتی این گروه‌ها تحت فشار بهتر

شود. متأسفانه این ویژگی را کمتر در برنامه هفتم توسعه می‌بینیم.

باید توجه داشته باشیم که بودجه سنواتی هم در نوع خود یک برنامه است ولی یک برنامه یک ساله اما برنامه توسعه، چندساله است و آثار میان مدت و بلندمدت دارد و چشم‌انداز اقتصادی کشور را تعریف می‌کند. بنابراین

طراحی و تدوین برنامه توسعه بسیار مهم‌تر و سرنوشت‌سازتر از تدوین بودجه سالانه است و باید به آثار اقتصادی، اجتماعی و سیاسی بندهای آن در میان مدت و بلندمدت توجه کافی شود. در برنامه هفتم توسعه می‌بینیم که به اقشار فرودست و آسیب‌پذیر کمتر توجه شده، تلاش برای بهبود وضعیت این گروه‌ها را در لایحه متن برنامه شاهد نیستیم و این یک نقص جدی است.

**در این لایحه، دولت مالیات بر ارزش افزوده را در طول چهار سال به طور پلکانی ۴ درصد افزایش داده است. همین امروز پرداخت ۹ درصد مالیات بر ارزش افزوده به اضافه مالیات بر حقوق، برای کارگران و مزدبگیران دشوار است. در عین حال، مالیات بر سرمایه، مالیات بر**

برنامه هفتم در نگاه کلی بار نامه‌های توسعه قبلی تفاوت‌های اساسی دارد. این برنامه دارای یک سری مشکلات ساختاری در حوزه توزیع درآمدی و توجه به وضعیت اقشار فرودست است و بیشتر انتقادات نیز به این حوزه‌ها وارد است و می‌شود گفت برنامه هفتم کمتر به نفع فرودستان است.

بر اساس اصول دولت باید یک‌سری ویژگی‌ها داشته باشند که یکی از این ویژگی‌ها، متعادل کردن توزیع درآمد بین اقشار مختلف جامعه است. وقتی فرودستان وضعیت اقتصادی مناسب ندارند و در بحران معیشتی به سر می‌برند باید طوری مالیات‌ها، یارانه‌ها و اعتبارات دولت را تنظیم و باز تنظیم کنند که وضع معیشتی این گروه‌ها تحت فشار بهتر

**اگر دولت با پرداخت‌های جبرانی که اعتبار آن از طبقات فرادست تامین شده، بیمه‌ها و صندوق‌ها را تقویت کند، اقشار کم‌درآمد و بادرآمد ثابت، مجبور به پرداخت هزینه‌های بیمه‌ای بیشتر نمی‌شوند**

خانه‌های و خودروهای لوکس هم تغییری نکرده است. این تضاد را چطور می‌بینید؟ یکی از مواردی که باید در سیاست گذاری‌های میان مدت و بلندمدت و از جمله در تدوین برنامه‌های توسعه مورد توجه قرار بگیرد، اتخاذ سیاست‌های عادلانه و درست یارانه‌ای، مالیاتی و عوارضی است. فرار مالیاتی بسیار زیادی داریم و مالیات بر یک‌سری از درآمدهای سرسام‌آور که باید وجود داشته باشد، یا نیست یا بسیار کم و ناچیز است در حالی که برای حقوق‌بگیران، اول مالیات را از آنها کسر می‌کنند و بعد حقوق ماهانه‌شان را می‌پردازند. در بحث مالیات بر ارزش افزوده هم همین است. هنوز مصرف‌کننده کالا را مصرف نکرده، مالیات آن را پرداخته است. باید بدانیم مصرف‌کننده کلی ندارد و دو دسته است؛ یکی مصارف معمولی و عمومی و دیگری مصارف تجملی با هزینه‌های بالا. یکی از ایراداتی که می‌شود گرفت این است که مالیات به تناسب نوع مصرف تنظیم نشده است. در مصارف عمومی باید کمتر مالیات پرداخت اما در مصارف تجملی باید مالیات بیشتری پرداخته شود، این تناسب، بخشی از نظام تعدیل توزیع درآمدی است اما این تناسب عادلانه مالیاتی در برنامه هفتم توسعه دیده نمی‌شود. قاعده این است آنهایی که کالاهای لوکس مصرف می‌کنند بیشتر مالیات بدهند. توزیع عادلانه و متناسب در آمد و بودجه، یک اصل کلی است که بخشی از کار آن برعهده نظام مالیاتی است و متأسفانه در برنامه هفتم به این اصل کلی بی‌توجهی شده است.

**انتقاد دیگر فعالان صنفی، به بالا بردن سن بازنشستگی و افزایش فشار بر بیمه‌شدگان برمی‌گردد. لایحه دولت، سن بازنشستگی را بالا برده، حق بیمه را افزایش داده و شرایط بازنشستگی در مشاغل سخت‌تر ساخته شده**

باین توجه که صندوق‌های بازنشستگی در وضعیت مساعدی نیستند. بیننده‌های بیمه‌ای و بازنشستگی، مشکلات عام هستند و در خیلی از کشورهای دنیا، صندوق‌های بازنشستگی به مشکل ناترازی و بحران برخورده‌اند که

توجه کند که اقتصاد ما یک اقتصاد تومی است و این اقتصاد به ضرر اقشار مزدبگیر با حقوق ثابت است در حالی که دارندگان مشاغل آزاد و صاحبان ثروت‌های انبوه، هیچ ضرری از تورم نمی‌بینند یا ضرشان بسیار ناچیز است. بیشتر ضرر و زیان اقتصاد تورمی متوجه مزد و حقوق‌بگیران است. اینجاست که پرداخت‌های جبرانی باید با قدرت به میدان بیاید و قسمتی از این مشکل ساختاری را حل کند.

توجه کند که اقتصاد ما یک اقتصاد تومی است و این اقتصاد به ضرر اقشار مزدبگیر با حقوق ثابت است در حالی که دارندگان مشاغل آزاد و صاحبان ثروت‌های انبوه، هیچ ضرری از تورم نمی‌بینند یا ضرشان بسیار ناچیز است. بیشتر ضرر و زیان اقتصاد تورمی متوجه مزد و حقوق‌بگیران است. اینجاست که پرداخت‌های جبرانی باید با قدرت به میدان بیاید و قسمتی از این مشکل ساختاری را حل کند.



**در مصارف عمومی باید کمتر مالیات پرداخت اما در مصارف تجملی باید مالیات بیشتری پرداخته شود، این تناسب، بخشی از نظام تعدیل توزیع درآمدی است اما این تناسب عادلانه مالیاتی در برنامه هفتم توسعه دیده نمی‌شود**

یکی دلیل آن بالا رفتن سن امید به زندگی است که موجب شده مخارج صندوق‌ها در حوزه پرداخت حقوق بازنشستگی افزایش صعودی داشته باشد منتها بحث این است که آیا تاوان این کمبود بودجه و مشکلات صندوق‌ها را کارگران و حقوق‌بگیران باید بپردازند یا نه؟ معتقدم وظیفه دولت است که اقدامات جبرانی انجام دهد.

البته پاسخ این سوال، به نوع سیاست گذاری در حوزه توزیع درآمد برمی‌گردد. اگر سیاست کلی بر مبنای تعدیل درآمدها به نفع طبقات محروم و آسیب‌پذیر باشد، باید به بیمه‌ها و صندوق‌ها کمک شود و قسمتی از این کمک در قالب پرداخت‌های جبرانی تعریف می‌شود. ما در اقتصاد میبختی به نام پرداخت‌های جبرانی داریم. اگر سیاست پرداخت‌های جبرانی به گونه‌ای تنظیم شود که از اقشار بادرآمدهای بالا بگیریم و به اقشار فرودست و کم‌درآمد بدهیم، بار حل بحران‌ها بر دوش فرودستان نمی‌افتد. یکی از کارکردهای پرداخت‌های جبرانی در بحث بیمه‌ها و صندوق‌های بازنشستگی است. اگر دولت با پرداخت‌های جبرانی که اعتبار آن از طبقات فرادست تامین شده، بیمه‌ها و صندوق‌ها را تقویت کند، اقشار کم‌درآمد و با بیمه‌ای بیشتر نمی‌شوند.

توجه کند که اقتصاد ما یک اقتصاد تومی است و این اقتصاد به ضرر اقشار مزدبگیر با حقوق ثابت است در حالی که دارندگان مشاغل آزاد و صاحبان ثروت‌های انبوه، هیچ ضرری از تورم نمی‌بینند یا ضرشان بسیار ناچیز است. بیشتر ضرر و زیان اقتصاد تورمی متوجه مزد و حقوق‌بگیران است. اینجاست که پرداخت‌های جبرانی باید با قدرت به میدان بیاید و قسمتی از این مشکل ساختاری را حل کند.

گفت و گو

عضو شورای عالی کار:

## دولت به جای بازی رسانه‌ای، به میز مذاکره مزدی بازگردد

بحث تعیین حداقل دستمزد ۱۴۰۲ حواشی بسیار زیادی داشت؛ از شکایت‌های مطرح شده از سوی کارگران به دیوان عدالت اداری گرفته تا ادعای دولت و کارفرمایان درباره علت کاهش میزان نرخ افزایش مزد نسبت به سال گذشته به بهانه کاهش تورم. احتمالاً جلسات شورای عالی کار ناگفته‌هایی دارد که با وجود اظهارات این روزهای برخی نمایندگان و تریبون‌های دولتی و کارفرمایی، بازمی‌بینی و کنکاش در این ناگفته‌ها و زوایای کمتر دیده شده، اهمیتی به‌سز دارد.

«علی خدایی» عضو شورای عالی کار در رابطه با لزوم تشکیل مجدد جلسه مزدی گفت: بر اساس آن جایگاه قانونی که در ماده ۱۶۸ قانون کار در شورای عالی کار داریم، این امکان و اختیار را داریم که تشکیل مجدد جلسه درباره بررسی دستمزد را درخواست کنیم.

وی تاکید کرد: در روند مذاکرات شورای عالی کار، هم وزارت صمت، هم وزارت اقتصاد و هم وزارت کار، برای نرخ پیشنهادی افزایش مزد مدنظر خویش دلیل می‌آورند و توجه‌شان درباره میزان افزایش اندک مصوب شورای عالی کار این بود که نمی‌خواهیم دستمزد به پیش‌رانه تورم تبدیل شود. تورم تولید از سه چهار ماه قبل از مذاکرات مزدی ۱۴۰۲ مهار شده و برنامه داریم تا تورم مصرف‌کننده را نیز کنترل کنیم اما در عمل چنین اتفاقی رخ نداد!

عضو شورای عالی کار افزود: در این روزها حتی شاهد افزایش قیمت‌های متعدد از سوی نهادهای دولتی و وابسته به دولت بوده‌ایم. این افزایش قیمت‌ها توسط مراجع رسمی دولتی در حال رقم خوردن است بنابراین معتقدم خلف وعده صورت گرفته و جلسه شورای عالی کار باید تشکیل شود و این صحبت‌ها درباره نرخ تورم وعده‌ها و... بر مبنای قانون نیست. مسأله اصلی این است که دولت وعده‌هایی داده و این وعده‌ها عملی نشده است از این رو به این نتیجه رسیدیم که درخواست افزایش حداقل دستمزد را دوباره مطرح کنیم و دولت هم موظف است جلسه شورای عالی کار را تشکیل دهد.

**وزیر کار بهتر از همه می‌داند که مزد کارگران چگونه تصویب شد**

عضو هیات مدیره کانون عالی شوراهای اسلامی کار کشور با اشاره به این مطلب که «اعضای تیم کارگری در شورای عالی کار نمی‌توانند در یک مصاحبه با بیانیته

مزدی توسط گروه کارگری در چه شرایطی صورت گرفت. پاک شدن کلمه مخالقم که توسط یکی از اعضای شورای عالی کار زیر مصوبه نوشته شد، همراه با دیالوگ آن عضو شورای عالی کار و وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی در شرایطی خاص اتفاق افتاد اما به‌رغم تمامی این دلایل و شرایط، نکته‌ای وجود دارد و آن این است که ما حق داریم که هر وقت احساس کردیم اشتباه کردیم، از اشتباه خود عقب‌نشینی کنیم.

وی تاکید کرد: در اینجا اعلام می‌کنم حتی که اگر با میل و رضایت قلبی خودم هم آن مصوبه مزدی را امضا کرده باشم، امروز به این نتیجه رسیدم که آن اقدام اشتباه بوده و آن مصوبه باید اصلاح شود. مادر گروه کارگری در خواست اصلاح خود برای مصوبه مزدی را دادیم و دلایلی اشتباه بودن مزد تصویب شده را در جلسه شورای عالی کار باید بگوییم یا در فضایی عمومی با فرصت مبسوط دلایل خود را ارائه خواهیم داد.

**مهم، وضعیت معیشت کارگران است نه اینکه چه کسی اشتباه کرده است**

این عضو شورای عالی کار با بیان اینکه بهترین کار این است که وزیر محترم به درخواست برگزاری مجدد جلسه مزدی تن دهد، گفت: هیچ دغدغه‌ای جز معیشت کارگران نداریم زیرا امروز این معیشت در وضعیت بحرانی است. دولت با ادعای مردمی بودن سر کار است. اینکه چه کسی چه چیزی را امضا کرده و چه کسی چه چیز گفته، حواشی کار است. اصل موضوع معیشت کارگران است. آیا وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی می‌پذیرند که امروز مشکل معیشت کارگران است؟ اگر مثل بنده که نماینده کارگران هستم، به این نتیجه رسیدند که افزایش دستمزد کافی نبوده و تورم‌های اخیر سفره کارگران را از بیش از پیش بین برده است، از وی می‌خواهیم که به خواسته ما برای اصلاح حداقل دستمزد پاسخ دهند. اگر حس می‌کنند با مطرح کردن برخی ارقام یا ادعا درباره اینکه چه کسی امضا کرده و چه کسی امضا کرده و ایجاد برخی بازی‌های رسانه‌ای، مشکلی حل می‌شود، اشتباه مهلک و بزرگی می‌کنند.

خدایی گفت: اگر در نهایت امر شخص آقای مرتضوی ثابت کردند که به‌عنوان نماینده کارگران، خیانتی در حق جامعه کارگری کرده و این مصوبه را امضا کردم، باز هم هیچ لقمه نانی به سفره کارگران اضافه نخواهد شد و قطعا دو چنین ادعایی در درازمدت به چشم دولت خواهد رفت. به‌نظر می‌آید بهتر است از این اظهار نظر‌ها و بازی‌های رسانه‌ای فاصله بگیریم و درباره وضعیت بحرانی امروز صحبت کنیم. بهتر است دوباره درباره وضعیت زندگی اقتصادی کارگران و بازنشستگان صحبت کنیم و سعی کنیم یک تصمیم معقول و منطقی که به نفع کارگران و بازنشستگان و باقی مردم باشد و هم اعتماد عمومی و امید را تقویت کند را بگیریم.



**استمداد کارگران صنایع غذایی کیوان از قوه قضاییه**

گروهی از کارگران «صنایع غذایی کیوان» خواستار دخالت قوه قضاییه برای رفع مشکلات این کارخانه و پرداخت حقوق معوقه خود شدند. به گزارش ایلنا، یکی از این کارگران گفت: چند سالی است صنایع غذایی کیوان که تحت مسئولیت هلدینگ دارو و فعالیت می‌کند، دچار مشکلات اساسی شده به نحوی که تولیدات آن از چندین ماه پیش متوقف شده و مطالبات مزدی و بیمه‌ای کارگران ۳ تا ۴ ماهه تاخیر افتاده است. با این حال هیچ‌کارگر دولتی تاکنون به‌ما کمک نکرده است و ما ناچار شدیم از قوه قضاییه درخواست کمک کنیم. این کارگر یادآور شد: حدود ۵۸ کارگر شاغل در کارخانه صنایع غذایی کیوان خواستار طرف‌شدن مشکلات خود هستند. آن‌ها به دلیل تامین نشدن مواد اولیه و توقف تولید در کارخانه بیکار هستند.

**انتقاد یک فعال صنفی از توقف اصلاحیه ماده ۵ بیمه کارگران ساختمانی**

**قول مجلس در زمان حادثه متروپل تنها یک شعار بود**

رئیس کانون انجمن‌های صنفی کارگران ساختمانی خوزستان گفت: در حادثه متروپل که ۱۷ تن از کارگران ساختمانی جان خود را از دست دادند، نمایندگان مجلس و اعضای هیأت رئیسه به بهانه ابراز همدردی حاضر شدند و اظهاراتار شدند اما در آن زمان نمایندگان قول دادند که بیمه کارگران ساختمانی را به‌جد پیگیری کنند. به گزارش ایلنا، رضا ماشمی با انتقاد از توقف اصلاحیه ماده ۵ بیمه کارگران ساختمانی مصوب بهمن ۱۴۰۱ گفت: با تصمیمی که نمایندگان مجلس برای اصلاحیه ماده ۵ قانون بیمه کارگران ساختمانی در روز یکشنبه ۴ تیر ۱۴۰۲ گرفتند، مطمئن شدیم که آن‌ها در راستای اهدای سرمایه‌مدان تصمیم می‌گیرند. وی گفت: با تالیقی که برای اصلاحیه ماده ۵ قانون بیمه کارگران ساختمانی افتاده تنها مشکل کارگران فاقد بیمه‌حل نخواهد شد بلکه بیمه‌ها هم کارگران ساختمانی که تحت پوشش تامین اجتماعی هستند نیز به‌خطر خواهد افتاد. هشتمی گفت: فراموش نخواهیم کرد که نمایندگان مجلس به شعارهای خود پایبند نبودند. آن‌ها در حادثه متروپل خود را حامی کارگران نشان دادند اما بر ما ثابت شد که حامیان عبدالباقی‌ها و کارفرمایان سرمایه‌دار در همه جا حضور دارند.

**بیمه ۲۵۰ هزار کارگر ساختمانی قطع خواهد شد**

توقف اجرای اصلاح قانون ماده ۵ بیمه‌های اجتماعی کارگران ساختمانی با واکنش فعالان کارگری و انجمن‌های صنفی کارگران ساختمانی مواجه شده و برخی از آنها این تصمیم را موجب محرومیت کارگران ساختمانی از پوشش بیمه تامین اجتماعی قلمداد کرده‌اند. به گزارش ایسنا، «اکبر شوکت» تصمیم‌توقف اجرای ماده ۵ قانون بیمه‌های اجتماعی کارگران ساختمانی را اقدامی عجیب در حق قشر ضعیف کارگران ساختمانی دانست و گفت با این مصوبه نه تنها هیچ‌کارگر ساختمانی بیمه نمی‌شود بلکه حداقل بیمه ۲۵۰ هزار کارگر هم به دلیل کمبود منابع قطع خواهد شد.

**مخالفت کمیسیون اجتماعی مجلس با سخت‌تر کردن شرایط بازنشستگی**



نایب‌رئیس کمیسیون اجتماعی از مخالفت این کمیسیون با سخت‌تر کردن شرایط بازنشستگی خبر داد. به گزارش ایلنا، ولای اسماعیلی در توییتی نوشت: این کمیسیون با میانگین پرداخت حقوق بازنشستگان از دو سال به پنج سال مخالفت کرد. اسماعیلی در عین حال از مخالف کمیسیون اجتماعی با حذف حداقل سن بازنشستگی خبر داد و گفت: کمیسیون اجتماعی همچنان در مورد سن بازنشستگی با حذف حداقل سن ۵۳ سال زنان و ۵۶ سال برای مردان که در بند «خ» آمده بود مخالفت کرد. این تغییر البته نهایی نیست و نظرات کمیسیون اجتماعی به عنوان کمیسیون تخصصی کار و بیمه باید در صحن مجلس رای‌بیاورد و به تصویب نهایی برسد.

**فوت ۴ کارگر در پی آتش‌سوزی یک کارگاه میل در تهران**

سختگوی سازمان آتش‌نشانی و خدمات‌ایمنی شهرداری تهران از وقوع حادثه آتش‌سوزی در یک کارگاه میل‌سازی در محله مرتضی‌گرد خبر داد و گفت: آتش‌سوزی به دلیل حجم زیاد ابر و اسفنج بیشتر کندسوزی بود. سید جلال ملکی به خبرنگار ایلنا گفت: در طبقه بالایی محل حادثه اتاق ویژه استراحت کارگران وجود داشت که آتش‌نشانان با جسم بی‌جان چهار مرد جوان غیرایرانی مواجه شدند که به احتمال زیاد به دلیل دود گرفتگی بسیار خطرناک ناشی از اسفنج، جان باختند.